

পত্নীৰ দৃষ্টিত

মই যিদৰে জানো

দেৱলা হাজৰিকা

শ্ৰীউপেন্দ্ৰ বৰকটকীয়ে লিখিবলৈ কোৱাত সুদীৰ্ঘ ৫১ বছৰীয়া বৈবাহিক জীৱনটোত মোৰ দৃষ্টিত হাজৰিকা মানুহজনক মই যেনেদৰে দেখি আহিছোঁ তাকেই ক'ব খুজিছোঁ।

হাজৰিকাৰ জীৱনটোৱেই হৈছে সংগ্ৰামৰ জীৱন। আৰম্ভৰে পৰা শেষলৈকে প্ৰায় সংগ্ৰামেই কৰিলে। জীৱনত বহুত সমস্যাৰ সন্মুখীন হৈছে— আৰ্থিকভাৱেও, মানসিকভাৱেও। কিন্তু নিজৰ ধৈৰ্য্য আৰু একাগ্ৰতাৰ বাবে তাক মানি ল'ব পৰা গুণ এটা আছিল। জুমুৰি দি ধৰা বিপদতো ধৈৰ্য্য নেহেৰুৱাই তাৰ বিৰুদ্ধে থিয় দিয়া মই দেখিছিলোঁ। 'নতুন অসমীয়া'ত থাকোঁতে কামৰ পৰা পদচ্যুত হৈছিল— সেয়া আছিল আমাৰ জীৱনৰ এক চৰম দুৰ্যোগ। অথচ সেই বিপদৰ সময়তো মই তেওঁৰ মনৰ যি দৃঢ়তা দেখিছিলোঁ— সেয়ে মোক সাহস যোগাইছিল। তেতিয়া সংস্থানৰ কাৰণে বিভিন্ন ঠাইত বিভিন্ন ধৰণে লেখা-মেলা কৰি সংগ্ৰাম চলাইছিল, কিন্তু ভাগি পৰা নাছিল।

মানুহজন আছিল কৰ্তব্যৰ প্ৰতি অতি সচেতন। নিজৰ কৰ্তব্য নিষ্ঠাৰে পালন কৰাটোৱেই আছিল জীৱনৰ ব্ৰত। চীনৰ আক্ৰমণৰ সময়ত আকাশবাণী গুৱাহাটী কেন্দ্ৰত একেবাৰে ৭ মাহ ছুটী নোলোৱাকৈ দিনে-নিশাই ১০/১২ ঘণ্টাকৈ অপৰিসীম কষ্ট কৰি কাম কৰা দেখিছিলোঁ— তাকো নিজৰ কৰ্তব্য বুলিয়েই ধৰি লৈছিল। কামৰ প্ৰতি অৱহেলা আৰু ফাঁকি দিয়া— এইবোৰৰ পৰা সদাই আঁতৰত থকা দেখি আহিছোঁ— এইটো কথা তেওঁ আনৰ ক্ষেত্ৰতো প্ৰয়োগ কৰিবলৈ সদায় সক্ষম হৈ থাকে। এওঁক কিন্তু কোনো প্ৰলোভনে নিজৰ গণ্ডীৰ পৰা বিচ্যুত কৰিব পৰা নাছিল। মৰ্যাদা বিক্ৰী কৰি কোনো সুবিধা আদায় কৰাৰ মনোভাৱ তেওঁৰ কোনোদিনে নাছিল।

'দৈনিক অসম'ত কাম কৰোঁতে তাত সম্পূৰ্ণৰূপে নিজক বিলাই দিছিল। তেতিয়া দিনে-ৰাতিয়ে এটাই চিন্তা আছিল— সেয়া হৈছে কাগজখনৰ চিন্তা। একমাত্ৰ কাগজৰ ধ্যানতে নিমগ্ন থাকি ফুৰাচকা, আমোদ, প্ৰমোদ সকলো বাদ দিছিল। কাগজৰ স্বাৰ্থত ব্যাঘাত হ'ব বুলি বাহিৰৰ জগতখনৰ লগত তেতিয়া চিনাকিয়েই নহ'ল। বিশেষ দৰকাৰ নহ'লে কোনোদিনে ছুটী লোৱাও দেখা নাছিলোঁ। ছুটী লয়— দৰকাৰত কেনিবা যাব লগা হ'লে নাইবা অসুখ-বিসুখ হ'লেহে। ছুটী লৈও কিন্তু নিস্তাৰ নাই— ষ্টাফৰ তিনিজনে আগতীয়াকৈ লৈ থৈছে গতিকে সহকৰ্মীসকল যাতে অসুবিধাত নপৰে তাৰ বাবে সেই কেইদিন বিছনাতে অফিচ কৰি শুই শুই কাম চলাই থাকে।

ইমান ব্যস্ত মানুহজন কিন্তু ঘৰুৱা জীৱনতো অতি সচেতন আছিল। ঘৰৰ প্ৰত্যেকটো খুটি-নাটি কথাতে বিশেষ মনোযোগ দিছিল। মই কৰা কাম-কাজবিলাকৰ প্ৰতি এওঁ অতি সজাগ। কেতিয়াবা অকলেই গোটেইবোৰ কাম কৰিব লগা হ'লে এওঁ আহি কামখিনি ভগাই লৈ মোক অতিৰিক্ত পৰিশ্ৰমৰ পৰা ৰেহাই দিছিল। তেতিয়া মানা কৰিলেও নুশুনে— কৰা কামখিনি কৰিবই। সেই কাৰণে গোটেই কামৰ বোজা অকলে বহন কৰিব লগা আজিলৈকে হোৱা নাই। এইটো অকল মোৰ ক্ষেত্ৰতে নাছিল— ঘৰত কাম কৰা ল'ৰা-ছোৱালী দুটাৰ ক্ষেত্ৰতো তাকেই কৰিছিল। এওঁ সকলোৰে ক্ষেত্ৰত আছিল মৰমিয়াল। আজি পৰ্যন্ত কাকো টান কথা এটা কোৱা শুনা নাই। অফিচত হাড়ভঙা খাটনি কৰি আহিলেও এওঁ ঘৰৰ দুই-এটা কাম সদায় কৰিছিল! সেয়া হৈছে শাকনিবাৰী আৰু ফুলনিখনৰ আপডাল কৰাটো। এইটো কাম নিজৰ দৈনন্দিন কামৰ ভিতৰত সদায় আছিল। আৰু এটা চখ আছিল খেলা চোৱা আৰু শুনাত। ভাগৰত ক্লান্ত হ'লেও খেলা চোৱা আৰু শুনা বাদ নপৰিছিল। কেতিয়াবা ৰাতি এপৰলৈকে চোৱা দেখি আচৰিত হৈছিলোঁ। তেতিয়া ভাগৰেও হাৰ মানিছিল।

ঘৰলৈ আলহী-অতিথি আহিলেও আনে তদাৰক কৰিলেও নিজে প্ৰত্যেকটো কথা চাইছিল আৰু ইটো-সিটো কাম কৰি দিছিল। আত্মীয়-স্বজন, বন্ধু-বান্ধৱলৈ চিঠি-পত্ৰ লিখাৰ অভ্যাস তেনেদৰে নাই— কিন্তু বিহু দুটাত নিজেই এজাক কাৰ্ড-ইনলেণ্ড লেটাৰ কিনি আনি সময় মতে পোৱাকৈ চিঠিবোৰ লিখিবই আৰু মোকো ভাগটো দি থাকে।

সদায় দেখি আহিছোঁ এওঁ নিজৰ কথাতকৈ আনৰ কথা আৰু সা-সুবিধাৰ প্ৰতি বেছি সতৰ্ক। পৰিয়ালৰ কাৰোবাৰ বিপদত দৌৰ মৰা, বিয়া-বাৰু আৰু অসুখত দেহা খাটি কাম কৰি দিয়া সদায় দেখি আহিছোঁ। নিজৰ কথাত কিন্তু সদায় উদাসীন। কাৰো ওচৰত কোনো দিন কোনো কথাত আজিলৈকে অভিযোগ কৰা দেখা নাই— সেয়া খোৱাবোৱাৰ ক্ষেত্ৰতে হওক বা অন্য কাৰণতে হওক।

এওঁৰ এটা গুণে মোক বিশেষভাৱে আকৰ্ষণ কৰিছিল— সেয়া হৈছে কাৰোবাক কিবা কথাত হয়তো বেয়া পাইছে— কিন্তু তাকে লৈ কোনোদিনে ঘৰত বা আনৰ আগত আলোচনা কৰা দেখা নাই। মনৰ কথা মনতে ৰাখে আনে ক'লেও বেয়াহে পাইছিল। আনক দিহা-পৰামৰ্শৰে উদ্‌গনি দি বিভিন্নজনক বিভিন্ন ক্ষেত্ৰত সদাই উপদেশ দিয়া দেখি আহিছোঁ। নিজৰ অসুবিধা হ'লেও কেতিয়াবা কোনোজনক ঘৰলৈ আনিও পঢ়া দেখুৱাইছিল। তাৰ বাবে মুঠেই আমনি নেপাইছিল। অফিচৰ পিয়ন আদি কৰ্মচাৰীক ইমান মৰম কৰিছিল যে তেওঁলোকেও নিজৰ নিজৰ সমস্যা হ'লে দিহা-পৰামৰ্শ বিচাৰি এওঁৰ ওচৰলৈ ঘৰলৈকে আহিছিল। অতি আনন্দতো বেছি উৎফুল্ল নোহোৱা আৰু বিপদতো ধৈৰ্য্য নেহেৰুৱা সদাই দেখি আহিছোঁ।

খং তেনেকৈ নুঠেই— কেৱল তামোলখিনি ঠিকমতে নাপালে, কাপোৰবোৰ পৰিপাট

কৰি নাৰাখিলে আৰু লিখা-পঢ়া কৰা মেজখনৰ দৰকাৰী কাগজ-পত্ৰ বিচাৰি নাপালে বা পঢ়াৰ সময়ত গগুগোল কৰিলে কিন্তু ভালদৰে খং উঠে।

এওঁৰ শিশুসুলভ মন এটাও আছে। নাতি ল'ৰাৰ লগত সময়ত ল'ৰা, সময়ত বুঢ়া হৈ খেলি সাধুকথা কৈ ঘণ্টাৰ পাছত ঘণ্টা কটাই দিব পাৰে। আগতেও দেখিছিলোঁ নিজৰ ল'ৰা আৰু ভাগিন-ভতিজাবিলাকৰ ক্ষেত্ৰতো তাকেই কৰিছিল। এওঁ সদাই কয় যে জীৱনৰ আটাইতকৈ মোহনীয় সময় এইখিনিয়েই। নাতিৰ বাহিৰেও ওচৰৰ সৰু ল'ৰা-ছোৱালীবিলাকৰ লগত ধেমালি কৰি, কথা পাতি সময় কটাবলৈ ভাল পায়— যাৰ বাবে শিশুবিলাকৰ মাজত এওঁ এখন সুকীয়া আসন দখল কৰি ল'ব পাৰিছিল।

মানুহজন আছিল অতিকৈ ভাবপ্ৰবণ। কোনোবাই মনত আঘাত লগা কথা ক'লে সহ্য কৰিবলৈ বৰ টান পাই তাকে অনবৰত ভাবি থাকে। সেইটো মুহূৰ্তত অকলে থাকিব লগা হ'লে ভাৱনা বেছি হয়। তেতিয়া মই নিজৰ সংগ্ৰামী জীৱনৰ কথাবোৰ মনত ভৰাই দি মনলৈ সাহস আনিবলৈ চেষ্টা কৰোঁ। পৰিস্থিতিক জয় কৰিবলৈ কেনেদৰে যুঁজিব লগা হৈছিল তাকো সোঁৱৰাই দিওঁ। এনে ধৰণৰ কথাই তেওঁৰ মনটো পাতল কৰে আৰু লাহে লাহে মনো স্বাভাৱিক অৱস্থালৈ আহে।

জৰুৰী অৱস্থা আৰু অসম আন্দোলনৰ সময়খিনি এওঁৰ জীৱনৰ এক ভয়াবহ অমানিশা। তেতিয়া প্ৰতিটো কথাতে জীৱনৰ সংশয়। সেই সময়ত কিমান ভাবুকি দিয়া চিঠি যে এওঁৰ হাতত পৰিছিল তাৰ লেখ জোখ নাছিল। অথচ এওঁ সেইবোৰত মুঠেই গুৰুত্ব দিয়া নাছিল। আমি সাৱধানে চলা-ফিৰা কৰিবলৈ ক'লেও হাঁহি মাৰি কৈছিল— “সেই বুলি এতিয়া কাম নকৰি ঘৰতে সোমাই থাকিমনে?” ৰাতি ঘৰলৈ আহোঁতে যথেষ্ট পলম হয়। নিজৰ কাম শেষ কৰি অকলেই ঘৰলৈ আহে। আমাৰ কাৰণে তেতিয়া সেইটো এটা ডাঙৰ চিন্তা আছিল। এওঁৰ নিৰ্বিকাৰ ভাৱ দেখি কোনোজনে সেইটো অৱস্থাত নিজেই আগবাঢ়ি আহি ঘৰত থৈ গৈছিলহি। অফিচৰ এজন দীৰ্ঘকায়ী চকীদাৰে জেদ ধৰি প্ৰায়ে তেওঁৰ আপত্তি নুশুনি ঘৰত থৈ গৈছিলহি।

সেইজন চকীদাৰৰ পিছত কেসাৰ ৰোগত হঠাৎ মৃত্যু ঘটাত তেওঁৰ মনত যি প্ৰতিক্ৰিয়া সৃষ্টি হৈছিল তাক লিখি বুজাব নোৱাৰোঁ।

আন্দোলনৰ সময়খিনিত যে এওঁ জীৱনটো কেনেদৰে পাৰ কৰিলে আজি ভাবিলে নিজৰে বৰ আচৰিত যেন লাগে। সেই সময়ত কোন দিনা কোন মুহূৰ্তত জেললৈ যাব লগা হয়— তেতিয়া সেয়ে চিন্তা আছিল— অথচ এওঁক তেতিয়াও স্বাভাৱিকভাৱেই কাম কৰি যোৱা দেখিছিলোঁ।

সদায় প্ৰচাৰৰ আঁৰত থাকি নীৰৱে কাম কৰি যিটো পৰ্যায়ত ভৰি দিছে সেয়া এওঁৰ জীৱনজোৰা সাধনাৰ স্বীকৃতি বুলিয়েই মই ভাবোঁ। ♦